Fylkesmannen i Trøndelag
Tröndelagen fylhkenålma

Vår dato: 21.09.2020
Vår ref: 2020/3982
Deres dato: 21.09.2020
Deres ref: 20/1346-101-BABU

Grong kommune
Postboks 162
7871 GRONG

Saksbehandler, innvalgstelefon
Marte Synnøve Lilleeng, 74168224

Avslag på søknad om skadefelling bjørn Høylandet 21.september 2020

Fylkesmannen i Trøndelag avslår søknad fra Grong kommune om skadefellingstillatelse på en bjørn i deler av Høylandet kommune. Grong kommune v/Kyrre Helstad søkte muntlig lørdag 19. september 2020 kl. 19.25, og med skriftlig søknad i brev datert 21. september, om skadefellingstillatelse på en bjørn. Bakgrunnen for søknaden var en ny skade på sau forvoldt av bjørn ved Almåsgrønningen, samt tidligere skader i samme område tidligere denne beitesesongen. Den nye skaden foreligger sent i beitesesongen, etter ordinær sankedato. Med bakgrunn i at andre forebyggende tiltak enn felling er relevante på denne tiden av året og redusert skadepotensiale, avslår Fylkesmannen søknaden om skadefelling av en bjørn. Avslaget ble formidlet muntlig lørdag 19. september 2020 kl. 19.25. Dette er et skriftlig svar på både den muntlige og skriftlige søknaden. Vedtaket kan påklages innen tre uker.

Søknaden
Viser til muntlig søknad fra Grong kommune v/Kyrre Helstad lørdag 19. september 2020 kl. 19.25, samt skriftlig søknad datert 21. september d.å., der det søkes om skadefellingstillatelse på en bjørn i deler av Namsos, Overhalla og Høylandet kommuner. Ved søknadstidspunkt er det funnet et ferskt kadaver (søye) i Almåsgrønningen i Høylandet kommune. Grong kommune ønsker følgende avgrensing av fellingsområde: Fv. 17 i øst, nord for Almdalen, Aksen Duna-Straumen i vest til Skardstadvatnet og Mjøsundvatnet og mot Kongsmoen i nord.

Forskrifter og betingelser knyttet til betinget skadefelling av bjørn
Vedtaket er fattet i medhold av lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 18 og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9.

I rovviltforskriften § 1 (Formål) heter det:
"Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutnyttelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning."

I rovviltforskriften § 9 heter det blant annet:
"…Ved vurderingen om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til a) Områdets betydning som beitemark, b) Skadenes omfang og utvikling, c) Potensialet for fremtidige skader, d) Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak"

Miljødirektoratet har i brev av 29. mai 2020 fattet vedtak om betinget skadefelling på bjørn etter en vurdering av bestandssituasjonen og den skade som bjørn påfører bufe og tamrein i enkelte rovviltregioner. Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, har direktoratet gitt fylkesmennene i region 6, 7 og 8 en kvote for betinget skadefelling på totalt fem brunbjørner. Denne kvoten gjelder fra 1. juni til og med 15. oktober 2020. Det er felt to bjørner etter at direktoratet fattet sitt vedtak, slik at kvoten per dags dato er tre bjørner.

Prinsipper for offentlig beslutningstaking
Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1):
«*Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur*».
Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. også prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Fylkesmannen viser til at dette vedtaket blant annet baserer seg på kunnskap om artens bestandssituasjon. Vi viser til Rovdata som har ansvaret for drift og formidling av data fra det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt. Vi viser også til vurderinger gjort av Miljødirektoratet i vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn, jf. brev datert 29. mai 2020 der direktoratet konstaterer i sine vurderinger at bestanden av brunbjørn ligger under det fastsatte bestandsmålet for regionene 6–8. Når det gjelder vurderinger opp mot naturmangfoldlovens § 5 vises det til forannevnte brev fra direktoratet. Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Bestanden av bjørn i Norge blir primært overvåket ved å analysere DNA fra innsamlet ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å fastslå hvor mange brunbjørner som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelinga mellom hanner og binner. Bestandsmålet er gitt i tallet på årlige ynglinger. Ifølge Norsk institutt for naturforskning (NINA) sin rapport 1808 - 2020 ble det mest sannsynlig født syv bjørnekull i Norge i 2019. Med et beregnet antall ynglinger på 1,9 i 2019 for region 6, viser rapporten at antall beregnede ynglinger av bjørn for region 6 er uendret fra 2018 til 2019. Bestandsrapportene fra perioden 2010-2019 tyder på at bjørnebestanden i region 6 er forholdsvis stabil, men under bestandsmålet for regionen. Det er registrert 34 individer av bjørn i regionen i 2019, 22 hanndyr og 12 binner, noe som er to dyr mer enn i 2018. En av disse binnene døde i løpet av 2019 (tog). Legger vi DNA-dataene fra de foregående år til grunn, ser vi at binneandelen har vært nedadgående fra 2015 og frem til i 2019: (2019: 35,3 %, 2018: 37 % 2017: 38,7 % 2016: 37,9 %, 2015: 42,1, 2013: 34,3 %, 2011: 30,8 %, og 2009: 29,6 %). Ut fra denne informasjonen kan vi forvente at binneandelen i bestanden nå i 2020 ligger under det fastsatte måltallet i rovviltforliket på 40 %.

For det omsøkte fellingsområdet er det i 2020 dokumentert tilstedeværelse av bjørn ved hjelp av analyserte DNA-prøver; hannbjørn NT160 er registrert i området via DNA funnet den 19. august. Med bakgrunn i disse opplysningene anser Fylkesmannen i Trøndelag at kravet til kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldlovens § 8 er tilstrekkelig ivaretatt og at føre-var-prinsippet jf. § 9 derfor kan tillegges mindre vekt i denne saken.

Naturmangfoldloven § 10 slår fast at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. I løpet av 2020 er det så langt ikke registrert annen avgang av bjørner i region 6 enn de to felt på skadefelling. I mai 2020 ble 8 binner felt på skadefelling i Sverige nær riksgrensen, hvorav to var voksne «norske» binner. Dette uttaket, sammen med skadefellingen av binne NT46 i Grong den 17. juli har medført en økt belastning på bjørnebestanden i region 6, og vil trolig medføre at det tar lengre tid å oppnå bestandsmålet for bjørn både nasjonalt og regionalt for region 6. Uttakene i Sverige ble gjennomført 26. mai d.å., og det var ikke kjent hvilke individer som var tatt ut da Miljødirektoratet i brev datert 29. mai 2020 fastsatte kvoten for betingede fellingstillatelser for region 6, 7 og 8. Fellingene i Sverige og fellingen av binne NT46 har gitt økt belastning på bjørnebestanden i region 6 ut over det som ble vurdert av Miljødirektoratet, noe som medfører at naturmangfoldloven § 10 om samlet belastning tillegges vekt i denne saken.

Vedtaket gjelder avslag av søknad om skadefelling av en bjørn i deler av Namsos, Overhalla og Høylandet kommuner, og Fylkesmannen anser ikke §§ 11 og 12 som relevant i denne saken.

Fylkesmannens vurdering
Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Fellingstillatelse kan bare gis dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning slik dette er nedfelt bl.a. i forvaltningsplanen. For å vurdere dette, skal de opplistede skjønnskriteriene i annet ledd i rovviltforskriften § 9 drøftes i forhold til den aktuelle og/eller fremtidige skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet. Miljødirektoratet viser i brev av 29. mai 2020 om kvote for skadefelling bjørn at ved skader i september og oktober bør andre forebyggende tiltak iverksettes heller enn skadefelling.

Ved tidspunkt for søknad om skadefellingstillatelse var det av SNO dokumentert til sammen 13 sau/lam drept av bjørn innenfor det omsøkte fellingsområdet. Første kadaver har antatt skadedato 7. juni, og det siste kadaveret 19. september. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til:

a) Områdets betydning som beitemark
Hver beitesesong slippes det om lag 1100-1200 sau og lam fra fem ulike besetninger i Høylandet sankelag innenfor det omsøkte området. Hvor mange dyr som fortsatt er på utmarksbeite er ikke kjent for Fylkesmannen. Området må ansees som viktige beiteområder for disse besetningene.

b) Skadenes omfang og utvikling
Skadeomfanget er forholdsvis omfattende ved søknadstidspunktet. Det er påvist totalt 13 sau og lam drept av bjørn i dette området. DNA-analyser viser også at det har vært minst en bjørn i området i 2020.

c) Potensiale for fremtidige skader

Tidligere DNA-funn og observasjoner, samt den nye skaden viser at det fortsatt er bjørn i beiteområdet, noe som sett i lys av at området anses som et viktig beiteområde for sau vil utgjøre potensial for skader i neste års beitesesong. Likevel, søknad om skadefelling foreligger 11 dager etter hovedsankedato og det meste av sau på utmarksbeite må antas å være sanket på denne tiden av året slik at potensialet for fremtidige skader denne beitesesongen anses som lite.

d) Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Tidspunkt for den nye skaden ligger etter ordinær sankedato. Fylkesmannen anser effektivisering av sankingen av de gjenværende dyrene i utmark som det mest relevante tiltaket for å forhindre videre skader.

Videre vurderinger
Rovviltforlikets punkt 2.2.19 sier at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Det følger av rovviltforliket av 2011, forvaltningsplanen i region 6, samt føringer fra KLD at i de områder som er definert som forvaltningsområder for bl.a. bjørn skal næringsutøverne tilpasse driften med utgangspunkt i at rovvilt forekommer i beiteområdet. I motsatt fall skal næringsutøverne i de prioriterte beiteområdene kunne påregne at rovvilt ikke vil være til hinder for tradisjonell drift med dyr på utmarksbeite. Det nasjonale bestandsmålet for bjørn er ikke nådd hverken nasjonalt eller i region 6, noe som medfører at terskelen for å innvilge søknader om skadefellingstillatelse på bjørn innenfor forvaltningsområdet er svært høy. Området hvor kadaverfunnene er gjort befinner seg i sin helhet utenfor det definerte forvaltningsområdet for bjørn i region 6, og terskelen for iverksetting av skadefelling på bjørn skal dermed i utgangspunktet være lavere i disse områdene.

Fylkesmannen viser til at ved tidspunkt for søknad er ordinær sankedato passert, og at man slik vurderer at det i denne saken er mulig å sette inn andre tiltak enn felling for å forhindre videre skader.

Fylkesmannens konklusjon
Ved tidspunkt for muntlig søknad var det funnet 13 sauer dokumentert tatt av bjørn i perioden fra med skadedato fra 7. juni til 19. september. Området hvor kadaverfunnene er gjort ligger i sin helhet utenfor det området som rovviltnemnda i region 6 har vedtatt skal være forvaltningsområdet for bjørn. Skadesituasjonen må ansees som akutt, men det er nå relativt lite sau på beite i området. De nye skadene foreligger sent i beitesesongen, etter ordinær sankedato. Med bakgrunn i at andre forebyggende tiltak enn felling er relevante på denne tiden av året, avslår Fylkesmannen søknaden om skadefelling av en bjørn.

Fylkesmannens vedtak
Med hjemmel i *lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18*
og *§ 77, jf. forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt § 9* har Fylkesmannen i Trøndelag fattet følgende vedtak: **Fylkesmannen avslår Grong kommunes søknad om skadefellingstillatelse på en bjørn i deler av Namsos, Overhalla og Høylandet kommuner.**

Klagerett
I medhold av forvaltningslovens kapittel VI er det klagerett på vedtaket. Eventuell klage skal stiles til Miljødirektoratet, postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim, og sendes til Fylkesmannen i Trøndelag, 7734 Steinkjer innen tre uker fra mottakelsen av dette brevet.

Med hilsen

Gry Tveten Aune (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Marte Synnøve Lilleeng
seniorrådgiver
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Namsskogan kommune	R. C. Hansens vei 2	7890	NAMSSKOGAN
Statens naturoppsyn	Postboks 5672 Torgard	7485	TRONDHEIM
Høylandet kommune	Vargeia 1	7877	HØYLANDET
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Torgarden	7485	TRONDHEIM